

STUDIJŲ DALYKO/MODULIO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais (ECTS)	Universitetas, Fakultetas	Katedra
	6	Lietuvos socialinių tyrimų centras	Sociologijos institutas

Pavadinimas

Amžius ir senėjimas šiuolaikiniame sociologiniame diskurse

Pavadinimas anglų kalba

Age and Aging in Contemporary Sociological Discourse

Studijų būdas	Kreditų skaičius
Paskaitos	1
Seminarai	1
Konsultacijos	1
Individualus darbas	3

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Studijų dalyko tikslas – taikant įvairias sociologines teorines perspektyvas ir atsižvelgiant į skirtingus vietas ir laiko kontekstus paaiškinti amžiaus ir senėjimo sampratą bei patyrimą. Pirmoji studijų dalyko dalis skiriama amžiaus ir senėjimo sampratos teorinių interpretacijų įvairovės bei tyrimo metodų atskleidimui – suteikiami teoriniai ir metodologiniai dalyko studijų pagrindai. Antroje dalyje nagrinėjamos aktualios amžiaus ir senėjimo sampratos ir patyrimo problemos modernioje visuomenėje.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

The objective of course unit - to explain the concept of aging and age and their experiences by applying various sociological theoretical perspectives and taking into account the different contexts of time and place. The first part of course unit discloses the diversity of theoretical interpretations of the concept the age and aging, as well as research techniques - gives the theoretical and methodological bases for study. The second part deals with the relevant problems of perception and experience of aging and age in modern society.

Studijų rezultatai:

Sėkmingai išstudijavę šį dalyką doktorantai gebės:

1. Apibūdinti amžiaus ir senėjimo sociologinio interpretavimo problematiką suvokdami esmines sociologines paradigmas.
2. Šiuolaikiškai ir kritiškai mąstyti apie ir analizuoti su individo amžiumi ir senėjimu susijusius reiškinius.
3. Inicijuoti empirinių tyrimų projektus ir pasitelkti tinkamas teorines ir metodologines priemones sprendžiant amžiaus ir senėjimo suvokimo bei patyrimo problemas modernioje visuomenėje.
4. Skleisti žodžiu ir raštu įgytas teorines žinias akademinėi bendruomenei ir visuomenei.
5. Savarankiškai plėsti ir atnaujinti sukauptas amžiaus ir senėjimo sociologines teorines ir metodologines įžvalgas.

Turinys

1. Įvadas: Supažindinimas su dalyko tematika, turiniu, individualaus darbo ir auditorinio darbo metodika, studijų pasiekimų vertinimo kriterijais.

I. Amžiaus ir senėjimo teorinės sociologinės perspektyvos.

2. Funkcionalizmo paradigmos senėjimo teorijos: Atsitraukimo teorija; Aktyvumo teorija; Tęstinumo

teorija; Vaidmenų teorija; Stratifikacijos pagal amžių teorija; Amžiaus integracijos teorija; Modernizacijos teorija; Vyresnio amžiaus žmonių subkultūros teorija; Gyvenimo raidos teorinė perspektyva.

3. Konflikto paradigmos senėjimo teorijos: Kaupiamosios nelygybės teorija; Politinės ekonomikos perspektyva; Feminizmo teorinė perspektyva; Kritinės gerontologijos perspektyva.

4. Simbolinės sąveikos paradigmos teorijos: Stigmatizavimo arba etikečių klijavimo teorija.

5. Racionalaus pasirinkimo paradigmos teorijos: Mainų teorija.

6. Socialinio konstravimo teorijos.

7. Kartų santykius aiškinančios sociologinės teorijos: konflikto, solidarumo, ambivalencijos ir kt.

8. Sociogerontologinių tyrimų metodai.

II. Senėjimas ir socialinės struktūros

9. Demografinis gyventojų senėjimas Lietuvoje ir pasaulyje: veiksniai, būklė, iššūkiai

10. Senėjimas ir lytis

11. Senėjimas miesto ir kaimo gyvenvietėse, regionuose

12. Vyresnio amžiaus žmonės ir migracijos procesai, krizinės situacijos

III Senėjimas, socialiniai institutai ir visuomeninis atsakas

13. Vyresnio amžiaus žmonių vieta ir vaidmuo darbo rinkoje

14. Senėjimas ir socialinė intervencija: gyvenimo raidos perspektyva.

15. Mokymosi visą gyvenimą strategijos įgyvendinimas.

16. Senatvės pensijų sistemų modernizavimas Europos sąjungos šalyse.

17. Vyresnio amžiaus žmonių pilietinis aktyvumas ir teisių užtikrinimas Lietuvoje ir kitose šalyse.

18. Kartų politika senstančioje visuomenėje.

Studijų pasiekimų vertinimas

Taikomas kaupiamasis studijų pasiekimų vertinimas susidedantis iš šių dalių:

1. Individualus rašto darbas: parengta naujausios mokslinės literatūros pagrindų (parinktų 3-5 straipsnių) analitinė apžvalga. Apimtis: 14 ± 2 psl. – 40 proc.

2. Kolokviumas. – 40 proc.

3. Žodinio pranešimo apie pasirinktą teorinį diskursą / pasirinkto reiškinių iširtumą parengimas ir pristatymas doktorantų seminario metu. – 20 proc.

Literatūra

Pagrindinė literatūra

1. Bengtson, V.L.; Gans D.; Putney N.; Silverstein M. (Eds.) *Handbook of theories of aging*. 3rd ed. New York (N.Y.) : Springer, 2016.

2. George, L. K.; Ferraro k. (Eds.) *Handbook of Aging and the Social Sciences*. 8th ed, Amsterdam [etc.] : Elsevier Academic Press, 2015.

3. Cain, L. Age-Related Phenomena: The Interplay of the Ameliorative and the Scientific. Settersen R. A. Jr. (Ed.) *Invitation to the Life Course: Toward New Understandings of Later Life*. Amityville, NY: Baywood Publishing, 2003.

4. Harper, S.; Hamblin K. (eds.). *International Handbook of Ageing and Public Policy*. Cheltenham: Edward Elgar, 2014.

5. Johnson, M.; Bengtson, V. L.; Coleman, P. G.; Kirkwood, T. B. L. (eds.) *The Cambridge Handbook of Age and Ageing*. Cambridge; New York (N.Y.): Cambridge University Press, 2005.

6. Perek-Białas, J., Hoff, A. (Eds.); Sugareva, Marta; ... Mikulionienė, Sarmitė. Developing the "Sociology of Aging" : To Tackle the Challenge of Ageing Societies in Central and Eastern. Kraków : Jagiellonian University Press, 2012.

7. Mikulionienė, S. *Socialinė gerontologija*. Vadovėlis. Vilnius: Mykolo Romerio leidybos centras, 2011.

8. Sokolovsky, J. *Cultural Context of Aging : Worldwide Perspectives*. Praeger. 2009.

9. Gedvilaitė-Kordušienė, M. *Tarpgeneraciniai santykiai ir juos lemiantys veiksniai*. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, sociologija (05 S), Vilniaus universitetas, Lietuvos socialinių tyrimų centras. Vilnius, 2011 [Rankraštis].

10. Luesher, K.; Pillemer, K. (Eds.) *Intergenerational Ambivalence: New Perspectives on parent-child relations in later life*. Amsterdam, London: Elsevier/JAI, 2004.

11. Powell, J. *Social Theory and Aging*. Lanham: Rowman & Littlefield Publisher, 2005.

12. Žalimienė L. Socialinės globos pagyvenusiems asmenims kokybė ir jos vertinimas. Vilnius: Socialinės apsaugos ir

darbo ministerija. Jungtinių tautų vystymo programa. 2005.

Papildoma literatūra:

13. Phillips, J. E.; Ajrouch, K.; Hillcoat-Nallemby S. *Key concepts in social gerontology*. London : Sage Publications, 2010.
14. Wilson G. *Understanding Old Age : Critical And Global Perspectives* [e-book]. Sage Publications, Ltd; 2000. Available from: eBook Academic Collection (EBSCOhost), Ipswich, MA. Accessed March 31, 2012.
15. Bengtson, V. L., Beyond the nuclear family: the increasing importance of multigenerational bonds. *Journal of Marriage and Family*. 2001, 63.
16. Bengtson, V. L.; Burgess, E. O.; Parrott, T. M. Theory, explanation, and a third generation of theoretical development in social gerontology. *Journal of Gerontology: Social Sciences*. 1997.
17. Beauvoir, S. de. *Coming of age*. New York : G. P. Putnam's Sons, 1972.
18. Večkienė N. (sud.) *Socialinė gerontologija: ištakos ir perspektyvos*. VDU / SDI, Kaunas, 2002.
19. Ciceronas, Markas Tulijus. *Pokalbiai apie senatvę ir bičiulystę*. Vilnius : Vyturys, 1998.
20. Featherstone, M.; Wernick, A. (Eds.) *Images of Aging: Cultural Representations of Later Life*. Routledge. New York. 1995.
21. Harper, S. (ed) *Families in Ageing Societies: A Multi-Disciplinary Approach*. Oxford: Oxford University Press, 2004.
22. Fry, C. L. Age. *Encyclopedia of Aging*. Ekerdt, D. J. (ed.), Vol. 1. New York: Macmillan Reference USA, 2002, 21-24, 4 vols.
23. Giele, J.; Elder, G. *Methods of Life Course Research: Qualitative and Quantitative Approaches*. Thousand oaks, CA: Sage Publications, 1998.
24. Harper, S. *Ageing Societies: Myths, Challenges and Opportunities*. London: Hodder Arnold, Oxford University Press Inc, 2006.
25. Hilt, M. L.; Lipschultz, J. H. *Mass Media, an Aging Population, and the Baby Boomers*. Mahwah, New Jersey, London, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 2005.
26. Bernhard M., Scharf T. (Eds.) *Critical Perspectives on Ageing Societies*. Bristol: The Policy Press, 2007.
27. Katz, S. *Cultural Aging: Life Course, Lifestyle, And Senior Worlds*. Peterborough, Ontario: Broadview press, 2005.
28. Victor, Christiana R. *The Social Context of Ageing: A Textbook of Gerontology*. 2nd ed. London; New York : Routledge: Taylor & Francis Group, 2005.
29. Morgan L, Kunkel S. *Aging, Society And The Life Course*. 5th ed. Springer, 2015.
30. Žalimienė L. Socialinės globos paslaugų pagyvenusiems žmonėms standartizavimas: Lietuvos praktika ir užsienio šalių patirtis. *Gerontologija [Gerontology]*, 2007, VIII (1), 44-55.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Prof. dr. Sarmitė Mikulionienė, Lietuvos socialinių tyrimų centro Sociologijos institutas

Prof. dr. Laimutė Žalimienė, Lietuvos socialinių tyrimų centro Socialinės gerovės institutas

Patvirtinta Sociologijos mokslo krypties doktorantūros komiteto posėdžio nutarimu Nr. (protokolo Nr. ..).